

Список використаної літератури

1. Болонський процес та ECTS. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/ects/inf/1_3.html
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
3. Головань М. С. Європейська кредитно-трансферна система як інструмент підвищення якості вищої освіти в контексті Болонського процесу / М. С. Головань // Гуманітарний вісник. – Додаток 1 до вип. 27, том I (34) : Тематичний випуск «Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.: Гнозис, 2012. – С. 100-105.
4. Место абсолютных и относительных оценок студента в системе высшего образования. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://galina-ch.crimea.edu/pdf/46.PDF>
5. University of Cambridge – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cam.ac.uk/>

Марина Сірінько

КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНА СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З часів мандрівних вчених пізнього середньовіччя університети завжди розглядалися як соціальне і культурне явище, метою якого було поширення знань за межі своєї території. У той же час більшість вищих навчальних закладів, утворених в 19 і 20 століттях, виконували свої традиційні функції формування професійних груп та місцевої еліти, а також розвитку науки і техніки у національних середовищах. З другої половини двадцятого століття вузи були залучені в потужний рух освітньої експансії та демократизації освітніх можливостей [2].

Хоча студентство багатьох країн активно брало участь у русі за незалежність своєї країни, її розвиток, модернізацію та демократію, більшість вузів перебували на дотації держави, що визначило і їхню політичну залежність. У світі не існує міжнародної системи вищої освіти, навіть якщо певна модель – американська, британська чи німецька – і використовується іншими країнами для побудови власної освітньої системи [3].

Однією з передумов входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти є реалізація ідей Болонського процесу [4]. Болонський процес спрямований на зближення і гармонізацію освітніх систем країн Європи з метою створення єдиного європейського простору вищої освіти, на підвищення конкурентоспроможності і привабливості європейської вищої освіти, сприяння мобільності студентів, полегшення їх працевлаштування, забезпечення високої якості навчання. Однією з умов приєднання до нього є впровадження кредитно-трансферної (кредитно-модульної) системи організації навчального процесу (КТСОНП).

Кредитно-трансферна система організації навчального процесу (КТСОНП) – модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні

модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів). Важливими завданнями підготовки фахівців в умовах кредитно-трансферної технології навчання є забезпечення якісної ступеневої освіти, її особистісної орієнтації, створення умов для оновлення змісту і форм організації навчально-виховного процесу [5].

В умовах кредитно-трансферної технології навчання, змінюється функція викладача в організації навчальної діяльності студентів. Його основне завдання полягає в управлінні самостійною роботою студентів, формуванні спонукальних мотивів учіння, визначенні цілей і завдань навчальної діяльності, її організації, контролі за результатами процесу навчання [1]. Кредитно-трансферна технологія ставить перед викладачем нову вимогу – поєднувати функції консультанта і менеджера: використовувати інформаційно-освітнє середовище, уміти викладати навчальний матеріал так, щоб забезпечити ефективну самостійну роботу студентів.

Основне завдання у реалізації КТСОНП полягає в запровадженні системи академічних кредитів, що аналогічна Європейській кредитно-трансферній системі (ЕСТВ). Їх структурно-діяльними елементами є кредит, заліковий кредит, модуль, змістовий модуль [5].

Для правильного організування навчання необхідно визначити логічну послідовність розташування модулів у програмі навчальної дисципліни. Існує декілька логічних схем конструювання програмового змісту: від загального уявлення про певну цілісність педагогічного явища до його конкретизації і проникнення в сутність; від конкретних елементів, їх систематизації до застосування знань у практичній діяльності [2]. Наприклад, вивчення педагогіки розпочинається з її загальних основ, які розкривають структуру педагогічних процесів і явищ, методи і логіку педагогічних досліджень, ціле покладання педагогічного процесу, розвиток і формування особистості.

Організаційний компонент кредитно-трансферної технології засвоєння змісту навчальних модулів становить сукупність різних форм і методів організування навчального процесу: лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять, індивідуальної і самостійної роботи [4].

Ефективність кредитно-трансферної технології полягає у забезпеченні модульного структурування змісту навчальних дисциплін, виокремлення генеральних ідей навчального курсу і професійної діяльності, використання інноваційних методів, розроблення структури дидактичного комплексу інформаційного забезпечення дисциплін, обґрунтування адекватних діагностичних методик для оцінювання навчальних досягнень студентів.

Аналіз стану та проблем реалізації Болонського процесу в Україні за ключовими напрямками.

Формування стратегії і плану дій. 3 травня 2005 року в системі вищої освіти України запроваджено важливі кроки з реалізації положень Болонського процесу. Набув чинності «План дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року» (наказ МОН від 13.07.2007 р.).

План дій передбачає реалізацію низки завдань у системі вищої освіти України, що сприятиме досягненню основної мети – підготовки висококваліфікованих фахівців, які будуть конкурентоспроможними на національному, європейському та світовому ринках праці, а саме:

- модернізації системи вищої освіти, системи та структури кваліфікацій;
- удосконалення змісту вищої освіти та організації навчального процесу;
- підвищення ефективності та якості вищої освіти;
- міжнародного визнання документів про вищу освіту [2];

Інституційне забезпечення Болонського процесу в Україні. У 2006 р. створено Національну групу промоутерів Болонського процесу в Україні (National Team of Bologna Promoters), до якої залучені фахівці провідних університетів України. Вони беруть участь в навчальних тренінгах з актуальних проблем вищої освіти на Європейському освітньому просторі і проводять такі тренінги в Україні.

Оптимізація мережі ВНЗ. Сьогодні в Україні підготовку фахівців з вищою освітою здійснюють 904 вищі навчальні заклади усіх рівнів акредитації та форм власності.

Сьогодні вищі навчальні заклади і роботодавці обговорюють питання еволюції таких програм. Пропонується розробити два варіанти магістерських програм – магістра академічного і магістра професійного профілю, з орієнтацією останньої на практичну діяльність. Як приклад для технічних спеціальностей – магістр наук, магістр інженерії [1].

Мобільність. Мобільність студентів є важливим аспектом впровадження в Україні Болонського процесу. Спостерігається тенденція до підвищення рівня внутрішньої мобільності студентів і викладачів. Спрощено переведення студентів з одного ВНЗ до іншого за рахунок трансферу та накопичення кредитів ECTS. Бакалавр будь-якого університету може продовжувати навчання на другому циклі іншого університету.

Чинним українським законодавством не передбачено грантів та позик студентам для навчальних поїздок за кордон [5].

Привабливість ЄПВО (Європейський простір вищої освіти) повною мірою усвідомлюється українською університетською спільнотою і студентством. Проте не завжди є розуміння стратегічної мети Болонського процесу, його пріоритетів, а головне – не має чіткого усвідомлення власного місця в ньому, а також програми конкретних дій. Необхідне також чітке розуміння того, що Болонський процес не передбачає уніфікації змісту освіти і нівелювання національних особливостей освітніх систем країн-учасниць. Кожна країна повинна зберегти національну самобутність та надбання у змісті освіти і підготовці фахівців, гармонійно поєднуючи їх з інноваційними прогресивними підходами до організації вищої освіти, властивими ЄПВО [4].

Участь України в Болонському процесі потребує системної реорганізації національного простору вищої освіти з акцентуванням уваги на проблемних стратегічних напрямках [1]. Основні зусилля пропонується сконцентрувати на реалізації наступних заходів:

1. Завершення розробки та прийняття необхідної законодавчо-нормативної бази реформування національного освітнього простору відповідно до зобов'язань України як країни-учасниці Болонського процесу.

2. Реформування структури органів державної влади, відповідальних за вищу освіту з метою оптимізації мережі ВНЗ України.

3. Завершення формування національної системи кваліфікацій, зокрема, розробка принципів, механізмів та процедур запровадження докторського

навчання як третього Болонського циклу відповідно до структурованих докторських програм.

4. Створення системи оцінки якості вищої освіти за європейськими стандартами і нормами.

Список використаної літератури:

1. Болонський процес та кредитно-модульна система організації навчального процесу [Електронний ресурс] / ЧНУ ім. Ю. Федьковича. –Режим доступу: <http://www.chnu.edu.ua/index.php?Page=ua/infrack/00intro/01bolon>, Вільний. -. Тема на екрані.

2. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.globalteka.ru/news/1-latest-news/149-2009-02-03-15-36-55.html>, вільний. - Назва з екрану.

3. Кредитно-модульна система [Електронний ресурс] / Центр з адаптації системи освіти до умов Болонської угоди. - Режим доступу: http://www.gior.ru/REOS/gier/blgn_trial.nsf/html/KREDITNO-MODULNAYASISTEMA, вільний. - Назва з екрану.

4. Кредитно-модульна система на факультеті [Електронний ресурс] / ДНУ Обліково-фінансовий факультет. – Режим доступу: <http://www.donnu.edu.ua/ufin/ru/edu/KMS/KMS.stm>, вільний. – Назва з екрану.

5. Особливості запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (на прикладі КНЛУ) [Електронний ресурс] / ЧНУ ім. Ю. Федьковича. - Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-13215-1.html>, Вільний. -. Тема з екрані.

Вікторія Рашевська

ПРОБЛЕМА ОСВІТИ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ УМОВ: ПРІОРИТЕТ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ ПРИ ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Сучасна молода людина для самореалізації та успішної реалізації в суспільстві зобов'язана постійно розширювати власний кругозір, перебуваючи у руслі змін інноваційних процесів, що відбуваються в духовній, соціально-політичній та економічній сферах суспільства. Це вимагає освіти впродовж життя - освіти дорослої людини, що є запорукою вироблення дороговказу для кожної людини під час європейської інтеграції країни.

Здобувши повну загальну середню освіту, професійно-технічну освіту, опановуючи вищу освіту, усвідомила пріоритет безперервної освіти для конкурентоспроможності, для розвитку й удосконалення вмінь оперативно реагувати на зміни на ринку праці, зрозуміла, що нині проблема освіти у світлі сучасних економіко-політичних умов в Україні є актуальною.

Метою даної статті є дослідження пріоритету навчання для дорослих в Україні в умовах європейської інтеграції.

Досліджуючи зазначену проблему, академік І.А. Зязюн зазначав, що на даний час не існує реальних передумов забезпечення неперервності на рівні спадковості змісту, оскільки наявна серйозна неузгодженість при переході від етапу загальної, до середньої спеціальної чи вищої освіти; немає взаємозв'язку між результатами вузівської освіти і змістом подальшого